

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Mgr. Jana Srbková

1 Předškolní vzdělávání podle RVP PV

- Předškolní vzdělávání se organizuje pro děti ve věku zpravidla od tří do šesti (sedmi) let. Přednostně jsou přijímány děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky.
- Předškolní vzdělávání se **maximálně přizpůsobuje vývojovým fyziologickým, kognitivním, sociálním a emocionálním potřebám dětí této věkové skupiny** a dbá, aby tato vývojová specifika byla při vzdělávání dětí v plné míře respektována.
- Vzdělávání má být důsledně vázáno **k individuálně různým potřebám a možnostem jednotlivých dětí**, včetně vzdělávacích potřeb **specifických**. Každému dítěti je třeba poskytnout pomoc a podporu v míře, kterou individuálně potřebuje, a v kvalitě, která mu vyhovuje. Takovéto pojetí vzdělávání umožňuje **vzdělávat společně v jedné třídě děti bez ohledu na jejich rozdílné schopnosti a učební předpoklady**. V předškolním vzdělávání tak mohou být vytvářeny třídy, v nichž si děti mohou vykazovat rozdílné vzdělávací možnosti a potřeby, včetně specifických.

- **Úkolem institucionálního předškolního vzdělávání je** doplňovat rodinnou výchovu a v úzké vazbě na ni pomáhat zajistit dítěti prostředí s dostatkem mnohostranných a přiměřených podnětů k jeho aktivnímu rozvoji a učení.

2 RVP pro předškolní vzdělávání

RVP PV vydaný v r. **2004** nahradil RVP PV z r. 2001 a stal se platným od 1. 3. 2005. Mateřské školy z něho vycházejí při přípravě svých ŠVP, podle kterých jsou povinny pracovat od **1. 9. 2007**.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání je kurikulární dokument státní úrovně platný pro veškeré předškolní vzdělávání; vymezuje zejména *cíle předškolního vzdělávání, klíčové kompetence, vzdělávací obsah a podmínky vzdělávání a zásady pro tvorbu školních vzdělávacích programů aj.*; v souladu s ním mateřské školy vypracovávají a realizují své ŠVP.

Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami v mateřských školách s upraveným vzdělávacím programem se uskutečňuje na základě *školních vzdělávacích programů (ŠVP) upravených podle speciálních potřeb dětí.*

3 Cíle předškolního vzdělávání

Rámcové cíle a záměry předškolního vzdělávání jsou pro vzdělávání všech dětí společné. Při vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami je třeba jejich naplňování přizpůsobovat tak, aby maximálně vyhovělo dětem, jejich potřebám i možnostem. Snahou pedagogů by - stejně jako ve vzdělávání dětí, které speciální vzdělávací potřeby nemají – mělo být vytvoření optimálních podmínek k rozvoji osobnosti každého dítěte, k učení i ke komunikaci s ostatními a pomoci mu, aby dosáhlo co největší samostatnosti.

RVP PV pracuje se čtyřmi cílovými kategoriemi:

Vzdělávací cíle

formulované jako záměry

formulované jako výstupy

v úrovni
obecné

Rámcové cíle:

1. Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání
2. Osvojení hodnot
3. Získání osobnostních postojů

Klíčové kompetence:

1. kompetence k učení
2. kompetence k řešení problémů
3. kompetence komunikativní
4. kompetence sociální a personální
5. kompetence činnosti a občanské

v úrovni
oblastní

Dílčí cíle v oblastech:

1. biologické
2. psychologické
3. interpersonální
4. sociálně-kulturní
5. environmentální

Dílčí výstupy (dílčí poznatky, dovednosti, hodnoty a postoje) v oblastech:

1. biologické
2. psychologické
3. interpersonální
4. sociálně-kulturní
5. environmentální

Klíčové kompetence jsou soubory předpokládaných vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležité pro osobní rozvoj a uplatnění každého jedince ve společnosti. Mají podobu činnostně zaměřených a prakticky využitelných výstupů.

4 Vzdělávací obsah v RVP PV

Představuje hlavní **prostředek** vzdělávání dítěte v mateřské škole. Vzdělávací obsah je uspořádán do **pěti vzdělávacích oblastí**:

- 1. Dítě a jeho tělo**
- 2. Dítě a jeho psychika** (Jazyk a řeč; Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace; Sebepojetí, city, vůle)
- 3. Dítě a ten druhý**
- 4. Dítě a společnost**
- 5. Dítě a svět**

Jednotlivé vzdělávací oblasti jsou zpracovány tak, aby byly pro pedagoga srozumitelné a aby s jejich obsahem mohl dále pracovat. Každá **vzdělávací oblast** zahrnuje tyto vzájemně propojené kategorie:

- **dílčí cíle (záměry)** – co by měl pedagog sledovat a podporovat,
- **vzdělávací nabídku** – souhrn praktických i intelektových činností, příležitostí,

- **očekávané výstupy (předpokládané výsledky – tzv. dílčí kompetence)** – co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže
- **možná rizika**, která mohou ohrožovat úspěch vzdělávacích záměrů. Ta srozumitelně upozorňují pedagoga na to, čeho by se měl vyvarovat.

5 Specifika vzdělávání dětí se SVP

Vzdělávání dětí se zdravotním postižením v mateřských školách či třídách se vzdělávacím programem upraveným podle speciálních potřeb dětí je personálně **posíleno v osobě dalšího pedagogického pracovníka** a zabezpečeno dle potřeby souběžným působením dvou pedagogických pracovníků ve třídě. Pro integrované vzdělávání není tato podmínka (možnost) legislativně stanovená. Pokud je však vzdělávání dítěte a péče o ně natolik náročná, že vyžaduje péči dalšího pedagoga či jiného pracovníka, je vhodné jeho účast zajistit.

Vzdělávání těchto dětí v mateřských školách či třídách s programem upraveným podle SVP dětí snáze splňuje základní povinné podmínky a v mnoha ohledech potřebám dětí vyhovuje lépe než prostředí běžných mateřských škol. **Integrace dětí do běžné mateřské školy** však znamená přiblížení se normálnímu prostředí a oslabení určité izolace dítěte i jeho případného vylučování ze společnosti ostatních vrstevníků. Z toho důvodu **RVP PV podporuje integraci dětí všude tam, kde je to vzhledem k druhu a míře**

postížení dítěte možné, resp. kde lze vytvořit a zajistit potřebné podmínky.

Při integraci je nutno na potřeby dítěte dostatečně pamatovat **při přípravě školního či třídního programu**. Ten je třeba co do obsahu i prostředků jednotlivcům či skupině dětí vhodně přizpůsobit, popř. jej doplnit dílčími stimulačními programy. Tam, kde je to potřebné a účelné, je nutno pro jednotlivé děti sestavovat **individuální vzdělávací programy**. Pokud je zapotřebí speciální činnosti, měl by spolupracovat předškolní pedagog při jeho přípravě i při jeho realizaci s příslušným odborníkem (speciálním pedagogem, lékařem, rehabilitačním pracovníkem, psychologem apod.).

6 Podmínky pro vzdělávání dětí s SVP

Oproti vzdělávání běžné populace dětí vyžaduje vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami obvykle některé jiné, **popř. některé další podmínky**. **Podmínky pro vzdělávání dětí se zdravotním postižením** se vztahují k druhu a stupni postižení dítěte a jsou plně vyhovující, jestliže ***u dětí s mentální retardací***

- je zajištěno osvojení specifických dovedností zaměřených na zvládnutí sebeobsluhy a základních hygienických návyků v úrovni odpovídající věku dítěte a stupni postižení;
- jsou využívány vhodné kompenzační (technické a didaktické) pomůcky;
- je zajištěna přítomnost asistenta (podle míry a stupně postižení);

- počet dětí ve třídě je snížen;

u dětí s více vadami a autismem

- je zajištěno osvojení specifických dovedností, zaměřených na sebeobsluhu;
- vzdělávací prostředí je klidné a pro dítě podnětné;
- je zajištěna přítomnost asistenta;
- počet dětí ve třídě je snížen;
- jsou využívány vhodné kompenzační (technické a didaktické) pomůcky;
- jsou zajištěny další podmínky podle druhu a stupně postižení.